

Сидоренко О.О.

Облік резерву заявлених, але не виплачених збитків у страховиків

Ключові слова: облік, зобов'язання, страхове відшкодування

Однією з особливостей діяльності страхових компанії є те, що період повідомлення страхувальником про факт настання страхового випадку та період здійснення страховиком страхового відшкодування можуть суттєво різнитись, та відноситись до різних звітних періодів. Отже, за такими заявами страхувальників, страховики, що займаються видами страхування іншими ніж страхування життя, зобов'язані формувати резерв заявлених, але не виплачених збитків. Отже, процес обліку резерву заявлених, але не виплачених збитків має прямий вплив на достовірність, повноту та правдивість фінансової звітності, що підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Проблемами обліку у страхових компаніях України резерву заявлених, але не виплачених збитків займаються такі вчені, як: В.Вареня, О. Гаманкова, Т. Гарматій, В. Лень, В. Приходько та інші [3,4,5,6,7].

Резерв заявлених, але не виплачених збитків (reported but not settled claims reserve — RBNS) — оцінка обсягу зобов'язань страховика для здійснення виплат страхових сум (страхового відшкодування) за відомими вимогами страхувальників, включаючи витрати на врегулювання збитків (експертні, консультаційні та інші витрати, пов'язані з оцінкою розміру збитку), які не оплачені або оплачені не в повному обсязі на звітну дату та які виникли в зв'язку зі страховими подіями, що мали місце в звітному або попередніх періодах, та про факт настання яких страховика повідомлено відповідно до вимог законодавства України та/або умов договору. [1].

Метою нарахування цього резерву є, надання повної, правдивої та неупередженої інформації у фінансовій звітності щодо розміру зобов'язань страховика перед застрахованими особами, що не виконані на звітну дату.

Величина резерву заявлених, але не виплачених збитків відповідає сумі заявлених збитків у звітному періоді, збільшеній на суму не виплачених збитків на початок звітної періоду за попередні періоди, зменшеній на суму виплачених збитків у звітному періоді плюс витрати на врегулювання збитків у розмірі 3 відсотків від суми не виплачених збитків на кінець звітної періоду[1].

Порядок обліку резерву заявлених, але не виплачених збитків визначається Інструкцією «Про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженою наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 року[2]. Згідно, якої нарахування резерву заявлених, але не виплачених збитків на кінець звітної періоду у страховиків відображають проведенням Дт 495 – Кт 491, та одночасно резерв заявлених, але не виплачених збитків на початок звітної періоду відображають проведенням Дт 491 – Кт 495, а результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків відображають у складі доходів чи витрат іншої операційної діяльності за допомогою проведеннь Дт 495 – Кт 719 або Дт 949 – Кт 495.

З наведеного робимо висновок, що в снові відображення в обліку результатів зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків покладено визначення понять «доходи» та «витрати», згідно з якими, зменшення (збільшення) зобов'язань визнається доходами (витратами) суб'єкта господарювання.

Водночас, зважаючи на те, що облік резерву заявлених, але не виплачених збитків та облік страхових відшкодувань пов'язані між собою непрямо (суми виплачених страхових відшкодувань за договорами щодо яких формувався резерв заявлених, але не виплачених збитків, вираховується при визначенні даного резерву на майбутню звітну дату) та те, що нарахування страхового відшкодування, навіть за претензіями щодо яких був сформований резерв заявлених, але не виплачених збитків, є витратами з одночасним збільшенням зобов'язань (здійснюють проведення Дт 904 – Кт 685), то на нашу думку, за однією і тією ж претензією не повинні збільшуватись (зменшуватись)

декілька разів зобов'язання, а отже результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків не повинен впливати на розмір доходів чи витрат. Тому ми пропонуємо результат зміни резерву заявлених, але не виплачених збитків списувати на рахунок 79 «Фінансові результати». Доведемо нашу думку на прикладі.

Приклад. Резерв заявлених, але не виплачених збитків на початок року дорівнює нулю. Проте, 10 березня 2009 року за двома договорами заявлено про настання страхового випадку на загальну суму 100000 грн (по 50000 грн на кожний договір), виплата страхового відшкодування за першим договором здійснена в наступному кварталі у травні 2009 року.

Отже, на 31 березня 2009 року страховиком буде створено резерв заявлених, але не виплачених збитків у розмірі 103000 грн (100000 грн заявленого збитку та 3% на врегулювання збитків). Бухгалтерські проведення до прикладу наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення до прикладу 1

Господарські операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Проведення на 31 березня по формуванню резерву заявлених, але не виплачених збитків			
Заявлені, але не виплачені збитки протягом звітного періоду	495	491	100000,00
Нараховано до резерву витрати на врегулювання збитків у розмірі 3 % від суми не виплачених збитків на кінець звітного періоду $((100\ 000) \cdot 0,03)$	495	491	3000,00
Списується сума страхових резервів на минулу звітну дату	491	495	0
Відображено результат зміни резерву	949	495	103000,00
Проведення у другому кварталі			
Нараховане страхове відшкодування	904	685	50000,00
Виплачено страхове відшкодування	685	311	50000,00
Нараховано резерв заявлених, але не виплачених збитків на 31 липня 2009 року $53000 + (0 - 50000) \cdot 1,03$	495	491	51500,00
Списується сума страхових резервів на минулу звітну дату	491	495	103000,00
Відображено результат зміни резерву	495	719	51500,00

З наведеного прикладу видно, що сума заявленого збитку за першим договором у сумі 50000 грн буде відображена у звіті про фінансові результати за 2009 рік, при використанні діючого порядку обліку резерву заявлених, але не виплачених збитків, одразу у трьох рядках: «Собівартість реалізованої

продукції (робіт, послуг)»; «Інші операційні доходи» та «Інші операційні витрати», що на нашу думку може негативно вплинути на прийняття рішення зовнішніми користувачами зроблені на підставі фінансової звітності.

Використання запропонованого нами порядку обліку резерву заявлених, але не виплачених збитків надасть можливість страховику відображати у фінансовій звітності повну, правдиву та неупереджену інформацію, як стосовно зобов'язань за заявленими страхувальниками претензіями, що не оплачені на звітну дату, так і розміру доходів та витрат від іншої операційної діяльності у звітному періоді.

Список використаних джерел

- 1.Правила формування, обліку та розміщення страхових за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.04 № 3104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 2.Інструкція «Про застосування рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 3.Вареня В. Бухгалтерський облік страхових резервів / В. Вареня // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – № 3–4, от 1 февраля 2006 г.
- 4.Гаманкова О.О. Облік і аудит у страхових організаціях: навч.-метод. посіб [для самост. вивч. дисц] / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2005. – 183 с.
5. Гарматій Т.О. Облік та аудит в страхових компаніях: навч. посіб.[для студентів вищих навчальних закладів]/Т.О. Гарматій. – Тернопіль: 2004. –180 с.
- 6.Лень В.С. Облік і аудит в страхових організаціях: навч. посіб. / В.С. Лень. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.
- 7.Приходько В. С. Бухгалтерській облік страхової діяльності. – навч. посіб. – [2-ге видання, доповнене й перероблене] / В.С. Приходько. – К.: Лібра 2002.— 216 с.